

AZ EU-BAN ROMLOTT AZ ÜZLETI HANGULAT, Magyarországon javult

3. oldal

Milyen stratégiai kérdések
érdeklék az igazgatókat

11. oldal

A befektetőknek egyre
fontosabb a fenntarthatóság

15. oldal

Hat digitális szolgáltató
kapuőr lett az EU-ban

16. oldal

TARTALOM

FÓKUSZBAN

Az EU-ban a gazdasági hangulat romlott, viszont Magyarországon javult	3
Augusztusban öthavi csúcsára emelkedett a GKI konjunktúraindexe	4
Lassult az OECD-országok GDP-növekedése a második negyedévben negyedéves összevetésben	5
Tovább romlottak a német gazdaság kilátásai	6

FÓKUSZBAN

dr. Fellegi Áron: Megtérülő „beruházás” időt és energiát fordítani a közvetlen brüsszeli pályázatokon való indulásra	7
--	---

NAPIRENDEN

A vezérigazgatókat milyen stratégiai kérdések foglalkoztatják?	11
A technológiai vezetők közül lesznek a jövő vezérigazgatói	13
A befektetők egyre inkább figyelnek a fenntarthatósági szempontokra	15

EURÓPAI UNIÓ

A digitális piacokról szóló jogszabály alapján hat szolgáltatót kapuórré minősítettek. . .	16
Az EU intézkedéseket javasolt a digitális jogosultságok határon átnyúló alkalmazásának elősegítésére	18
Lezárult az EIT tőkeemelés	19

KÖNYVJELZŐ

Egy magyar mérnök nemzetközi karrierrel. .	20
Önsegítő könyv az időskori sikerekhez.	21

A MAGYAR GYÁRIPAR az MGYOSZ hivatalos havilapja

Kiadja a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége

Szerkesztőség:

1054 Budapest, Széchenyi rakpart 3.

Telefon: 06 (1) 474-2041

E-mail: mgyosz@mgyosz.hu

Internet: www.mgyosz.hu

Layout és képszerkesztés: Csávás Viktória

Címlapkép: istock.com

Hirdetésfelvétel: klajko@mgyosz.hu

Telefon: 06 (1) 474-2041

ISSN: 1219-6193

Mitől is lennének optimisták az európai üzletemberek? A világgazdaság kilátásai még bizonytalanok, bár lesz növekedés, de nagyon szerény.

Őszi kilátások, változó üzleti hangulatban

Nincs abban semmi meglepő, hogy az Európai Unióban romlott az üzleti hangulat. Erre számítottak az elemzők, csak a valóság kicsivel még rosszabb lett a vártnál. (3. oldal)

Mitől is lennének optimisták az európai üzletemberek? A világgazdaság kilátásai még bizonytalanok, bár lesz növekedés, de nagyon szerény. Kérdéses, hogy mire lesz képes a kínai gazdaság: a tavalyi katasztrófális növekedés után sikerül-e idén a kitűzött 5 százalékos körüli növekedést produkálni? A jelek nem biztatóak, márpedig ezt a világgazdaság is megéri majd. Ukrajna helyzete továbbra is súlyos: egyelőre nincs esély a háború befejezésére. Ez egyben a támogatások folytatását is jelentheti... A makrógazdasági bizonytalanságok a vállalatok kilátásait is beárnyékolják.

Magyarországon viszont mintha megfordult volna a hangulat. Ezt jelzi az európai felmérés és a GKI Gazdaságkutató elemzése is. Ez utóbbi szerint augusztusban érezhetően javultak a magyar lakossági és üzleti várakozások, így a GKI konjunktúraindexe öthavi csúcsára jutott fel. A GKI üzleti bizalmi indexe például – július után – augusztusban is szerény mértékben emelkedett, de a júniusi nagy esést még így sem sikerült ledolgozni. A felmérés azonban azt jelzi, hogy az építőipar kivételével javultak az ágazati kilátások.

A magyar gazdaságban meghatározó szerepet játszanak a német cégek, így nem mindegy, mi várható a német gazdaságban. Nos, ott sem rózsás a helyzet: előrejelzések szerint növekedés csak az utolsó negyedévben – öt negyedév után – lehet ismét. (6. oldal) Németország nemzeti összterméke (GDP) 0,4 százalékkal csökken az idén, s bár jövőre ismét növekedési pályára áll, de az előző prognózisban jelzett 1,5 százalékos helyett 1,4 százalékkal bővíülhet. 2025-ben pedig csak 1,2 százalékos növekedés várható – a müncheni ifo gazdaságkutató intézet előrejelzése szerint.

Ezek a nem túl lelkesítő trendek a vállalatvezetőket is óvatosságra készítik. Az EY 1200 vezérigazgatót kérdezett meg a világ sok országában, akik elmondták, hogy a következő kockázatok tartják meghatározónak: geopolitikai konfliktusok, gazdasági bizonytalanság, rendszeres jogszabály változások, fenntarthatósági követelmények kezelése és a technológiai fejlődés. Félelmeikről is beszámoltak: legtöbbször a kibertámadásoktól, a dezinformációtól vagy a videó-hamisítására alkalmas, úgynevezett deepfake módszerektől tartanak. Utóbbi egy olyan technika, amellyel a mozgóképeken szereplő személy arcképét élethűen másvalakire lehet cserélni. Ennek nagyon súlyos következménye lehet. (11. oldal)

A magyar cégvezetőket az is izgatja, mikor lesz megegyezés az Európai Unió és Magyarország között, mert akkor jön az országba jelentősebb ingyenes uniós forrás. Amíg nincs megegyezés, addig „megtérülő beruházás időt és energiát fordítani a közvetlen brüsszeli pályázatokon való indulásra” – mondja interjúnkban a szakértő. (7. oldal)

Az üzleti hangulat meghatározza, milyennek látják a cégvezetők a jövőt. Várakozásaik, hangulatuk azonban erősen függ a makrógazdasági környezettől, azt pedig a politikai döntéshozók is befolyásolják. Nem is kicsit.

Az EU-ban a gazdasági hangulat romlott, viszont Magyarországon javult

Augusztusban a vártnál nagyobb mértékben romlott a gazdasági hangulatindex az euróövezetben – derült ki az Európai Bizottság gazdasági és pénzügyi főigazgatóságának (DG ECFIN) felméréséből. Magyarországon viszont jobb az üzleti és a fogyasztói hangulat is – ezt támasztja alá a GKI Gazdaságkutató Zrt. augusztusi konjunktúraindexe.

Az euróövezet gazdasági hangulatindexe (Economic Sentiment Indicator, ESI) az előző havihoz képest 1,2 ponttal 93,3 pontra csökkent augusztusban a kamatlábak gyors emelkedése és a magas infláció miatt lassuló gazdasági növekedést tükrözve. Elemzők kevésbé romló, 93,7 pontos augusztusi indexre számítottak.

Az Európai Unió gazdasági hangulatindexe az előző havihoz képest 0,6 ponttal 92,9 pontra csökkent. Az EU legnagyobb nemzetgazdaságai közül Spanyolországban 1,5 ponttal, Lengyelországban pedig 1,2 ponttal emelkedett, míg Franciaországban 2,5 ponttal, Németországban 2,4 ponttal, Olaszországban pedig 1,1 ponttal csökkent az ESI augusztusban.

A foglalkoztatási várakozások indexe (Employment Expectations Indicator, EEI) az EU-ban 1 ponttal, 101,7 pontra romlott júliusban és 1,3 ponttal, 102,1 pontra gyengült az euróövezetben.

Az euróövezetben a fogyasztói hangulatindex a júliusi mínusz 15,1 pontról augusztusban mínusz 16 pontra süllyedt, az EU-ban mínusz 16,1 pontra mínusz 17 pontra gyengült.

Magyarország esetében az augusztusi ESI 95,9 pontra javult a júliusi 93,9 pontról. A foglalkoztatási hangulatindex (EEI) 102,2 pontról 103,6 pontra emelkedett. Az ipari mutató a júliusi mínusz 6,1 pontról mínusz 6 pontra javult, a szolgáltatóipari pedig mínusz 13,9 pontról mínusz 13,2 pontra erősödött augusztusra. A fogyasztói hangulat is javult, mínusz 35,2 pontról mínusz 31,1 pontra, a kiskeres-

kedelem hangulati mutatója pedig mínusz 16,3 pontról mínusz 14 pontra erősödött. Az építőipar hangulatindexe a júliusi mínusz 18,8 pontról mínusz 20,8 pontra romlott- idézi az MTI az európai felmérést.

GKI-KONJUNKTÚRAINDEX: AUGUSZTUSBAN ÖTHAVI CSÚCSON

A GKI Gazdaságkutató által – az EU támogatásával – végzett felmérés szerint augusztusban érezhetően javultak a magyar lakossági és üzleti várakozások, így a GKI konjunktúraindexe öthavi csúcsára jutott fel. Az év nyolcadik hónapjában a cégek viszonylag kedvező foglalkoztatási és áremelési szándékai érdemben nem változtak júliushoz képest.

A GKI üzleti bizalmi index – július után – augusztusban is szerény mértékben emelkedett, de a júniusi nagy esést még így sem sikerült ledolgozni. Az utolsó nyári hónapban az építőipar kivételével javultak az ágazati kilátások. Az iparban az elmúlt háromhavi termelés értékelése kedvezőbbé vált, a rendelésállomány megítélése nem változott, míg a készletek kedvezőbbé váltak és a termelési kilátások is érezhetően javultak. Az építőiparban viszont az előző háromhavi termeléssel való elégedettség és a rendelésállományok értékelése is jelentősen romlott. A kereskedelemben az eladási pozíció értékelése kedvezőtlenebbé vált, a rendelésállomány megítélése az előző havinál jobb lett, s emellett változatlan készletekről tudósítottak a válaszadók. A szolgáltató ágazatban az általános üzletmenet megítélé-

EZ A GKI MÓDSZERTANA

A GKI Gazdaságkutató Zrt. – az Európai Bizottság módszertanának megfelelően – konjunktúra-indexének kiszámításakor az üzleti szférán belül az ipar, a kereskedelem, az építőipar és a szolgáltató szektor (ez utóbbiban – hasonlóan az EU gyakorlatához – a pénzügyi és a közszolgáltatások nem szerepelnek a vizsgáltak között), illetve a lakosság várakozásait veszi figyelembe. A GKI konjunktúraindex a lakossági bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga.

se ugyan romlott, de a közeljövőre vonatkozó forgalmi várakozások enyhén javultak. A legpesszimistább ágazat jelenleg egyértelműen az építőipar, de elég borúlátók a kereskedő cégek is.

A lakosság hangulata a nyári hónapokban folyamatosan javult, ennek eredményeként a GKI fogyasztói bizalmi index augusztusban 16 havi csúcsára ért fel. A nyolcadik hónapban a fogyasztói bizalmi indexet alkotó mutatók mindegyike pozitív irányba változott. A saját pénzügyi helyzet elmúlt 12 hónapi alakulásának értékelése és a következő 12 hónapra vonatkozó várakozás egyaránt érdemben javult. A nagy értékű fogyasztási cikkekre elkölthető pénz megítélése is kedvezőbbé vált.

A vállalkozások foglalkoztatási hajlandósága augusztusban kissé tovább javult, az elbocsátást és a létszám bővítését tervezők aránya lényegében megegyezett. A borúlátók vannak többségben az iparban és az építőiparban, míg a kereskedelemben és a szolgáltató szférában a derúlátók alkotják a többséget. A lakosság munkanélkülistől való félelme csak hibahatáron belül változott júliushoz képest.

Augusztusban hibahatáron belül változtak az üzleti szféra áremelési tervei és a fogyasztók inflációs várakozásai is júliushoz képest. A magyar gazdaság jövőbeli helyzetének megítélése az üzleti szférában alig változott, míg a lakosság – a júliusi kisebb megingás után – kissé optimistábbá vált.

Augusztusban öthavi csúcsára emelkedett a GKI konjunktúraindex

A GKI Gazdaságkutató által – az EU támogatásával – végzett felmérés szerint augusztusban érezhetően javultak a magyar lakossági és üzleti várakozások, így a GKI konjunktúraindex öthavi csúcsára jutott fel. Az év nyolcadik hónapjában a cégek viszonylag kedvező foglalkoztatási és áremelési szándékai érdemben nem változtak júliushoz képest.

A GKI üzleti bizalmi index – július után – augusztusban is szerény mértékben emelkedett, de a júniusi nagy esést még így sem sikerült ledolgozni. Az utolsó nyári hónapban az építőipar kivételével javultak az ágazati kilátások. Az iparban az elmúlt háromhavi termelés értékelése kedvezőbbé vált, a rendelésállomány megítélése nem változott, míg a készletek kedvezőbb lett és a termelési kilátások is érezhetően javultak. Az építőiparban viszont az előző háromhavi termeléssel való elégedettség és a rendelésállományok értékelése is jelentősen romlott. A kereskedelemben az eladási pozíció értékelése kedvezőtlenebbé vált, a rendelésállomány megítélése az előző havinál jobb lett, s emellett változatlan készletekről tudósítottak a válaszadók. A szolgáltató ágazatban az általános üzletmenet megítélése ugyan romlott, de a közeljövőre vonatkozó forgalmi várakozások enyhén javultak. A legpesszimistább ágazat jelenleg egyértelműen az építőipar, de elég borúlátók a kereskedő cégek is.

A lakosság hangulata a nyári hónapokban

folyamatosan javult, ennek eredményeként a GKI fogyasztói bizalmi index augusztusban 16 havi csúcsára ért fel. A nyolcadik hónapban a fogyasztói bizalmi indexet alkotó mutatók mindegyike pozitív irányba változott. A saját pénzügyi helyzet elmúlt 12 hónapi alakulásának értékelése és a következő 12 hónapra vonatkozó várakozás egyaránt érdemben javult. A nagy értékű fogyasztási cikkekre elkölthető pénzének megítélése is kedvezőbbé vált.

A vállalkozások foglalkoztatási hajlandósága augusztusban kissé tovább javult, az elbocsátást és a létszám bővítését tervezők aránya lényegében megegyezett. A borúlátók vannak többségben az iparban és az építőiparban, míg a kereskedelemben és a szolgáltató szférában a derúlátók alkotják a többséget. A lakosság munkanélkülistől való félelme csak hibahatáron belül változott júliushoz képest.

Augusztusban hibahatáron belül változtak az üzleti szféra áremelési tervei és a fogyasztók inflációs várakozásai is júliushoz képest. A magyar gazdaság jövőbeli helyzetének megítélése az üzleti szférában alig változott, míg a lakosság – a júliusi kisebb megingás után – kissé optimistábbá vált.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT. 2 MÓDSZERTANI MAGYARÁZAT:

A GKI Gazdaságkutató Zrt. – az Európai Bizottság módszertanának megfelelően – konjunktúraindexet

túra-indexének kiszámításakor az üzleti szférán belül az ipar, a kereskedelem, az építőipar és a szolgáltató szektor (ez utóbbiban – hasonlóan az EU gyakorlatához – a pénzügyi és a közszolgáltatások nem szerepelnek a vizsgáltak között), illetve a lakosság várakozásait veszi figyelembe. A GKI konjunktúraindex a lakossági bizalmi index és az üzleti bizalmi index súlyozott átlaga. Az üzleti bizalmi index az ipari, a kereskedelmi, az építőipari és a szolgáltató bizalmi index súlyozott átlaga. Az ipari bizalmi index a vállalkozások rendelésállományának és készleteinek megítélése, valamint a termelési várakozásaira vonatkozó kérdésekre adott válaszokból adódik. Az építőipari bizalmi index a rendelésállomány megítélése és a foglalkoztatási várakozások átlaga. A ke-

reskedelmi bizalmi index az üzletmenet és a készletszint megítélése, illetve a forgalmi várakozások átlaga. A szolgáltatói bizalmi index az üzletmenet megítélése, illetve a forgalmi és foglalkoztatási várakozások átlaga. A GKI szezonálisan kiigazított adatokat közöl, azaz a megfelelő matematikai módszerrel (Tramo Seats eljárással) kiszűri a szezonális hatások – például a téli és a nyári időjárás különbségei, a karácsony előtti nagyobb kereslet, a nyári szabadságok miatti kisebb termelés – okozta eltéréseket. A fogyasztói bizalmi index a háztartások pénzügyi helyzetének múltbeli és várt alakulására, az ország gazdasági helyzetének várt alakulására, továbbá a tartós fogyasztási cikkek vásárlását illető kilátásokra vonatkozó kérdésekre adott válaszokból adódik össze.

Lassult az OECD-országok GDP-növekedése a második negyedévben negyedéves összevetésben

A második negyedévben 0,4 százalékra mérséklődött a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) országainak GDP-növekedése az első negyedévhez képest, amikor 0,5 százalékos bővülést jegyeztek fel.

Az adatok szerint a második negyedévi éves szintű gazdasági növekedés 1,5 százalékra lassult az OECD-ben az első negyedévi 1,6 százalék után.

A G7-országok gazdasági növekedése a június végével záródott három hónapban 0,5 százalékra gyorsult az első negyedévhez képest, amikor szerényebb, 0,4 százalék volt a bővülés. A kép azonban vegyes volt: Japán GDP-növekedése meredeken, 1,5 százalékra gyorsult az első negyedévi 0,9 százalékról, Franciaországé pedig 0,1 százalékról 0,5 százalékra. Az Egyesült Államok gazdasága szerényebben, 0,5 százalékról 0,6 százalékra, Nagy-Britanniáé pedig 0,1 százalékról 0,2 százalékra gyorsult a második negyed-

évben. Kanadában a gazdasági növekedés 0,8 százalékról, 0,3 százalékra lassult, míg Németországé stagnált két egymást követő negyedéves csökkenés után. Az olasz GDP 0,3 százalékkal zsugorodott a második negyedévben az első negyedévi 0,6 százalékos emelkedés után.

Negyedéves alapon az OECD-országok közül Írországban volt a legerősebb a GDP-növekedés (+3,3 százalék) a második negyedévben, amelyet Szlovénia (+1,4 százalék) és Costa Rica (+1,3 százalék) követett. Ezzel szemben tíz OECD-országban csökkent a GDP, legjelentősebben Lengyelországban (minusz 3,7 százalék), Svédországban (minusz 1,5 százalék) és Kolumbiában (minusz 1,0 százalék) – tudósít az MTI.

Tovább romlottak a német gazdaság kilátásai

Tovább romlottak a német gazdaság kilátásai az utóbbi hónapokban, az év második felére várt fellendülés valószínűleg elmarad, a 2024-es növekedés pedig a korábbi becslésekhez képest szerényebb lehet a müncheni ifo gazdaságkutató intézet előrejelzése szerint.

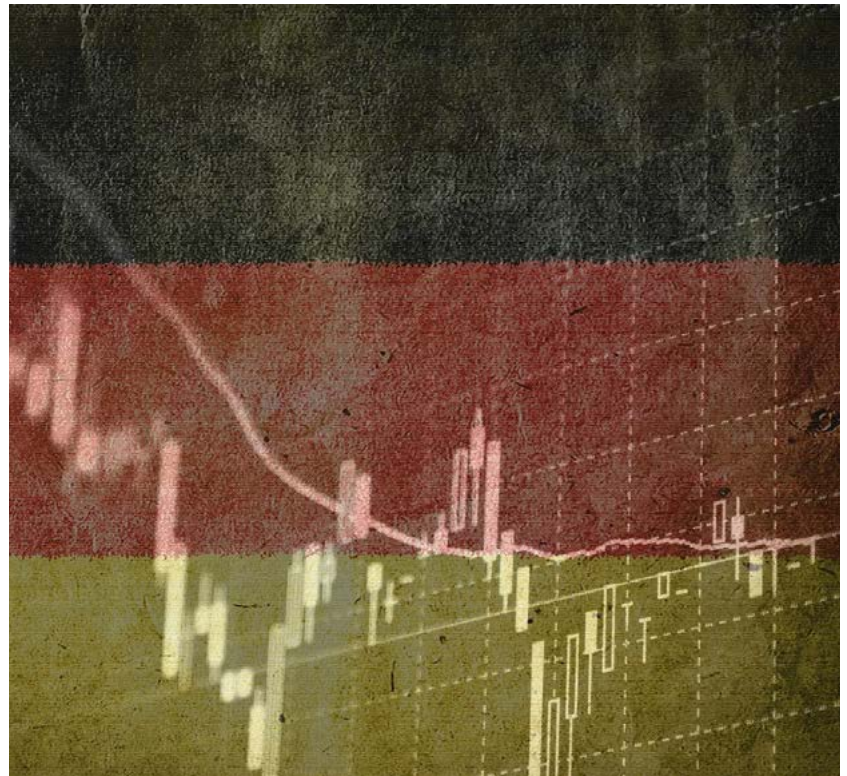
A német nyelvterület vezető gazdaságkutató intézetei közé tartozó ifo (ifo Institut – Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München) megerősítette a 2023-ra adott előző, tavaszi előrejelzését, amely szerint Németország hazai összterméke (GDP) 0,4 százalékkal csökken – ismerteti az MTI a jelentést. Az Európai Unió legnagyobb gazdasága jövőre ugyan ismét növekedési pályára áll, de az előző prognózisban jelzett 1,5 százalék helyett 1,4 százalékkal bővülhet. Egy évvel később, 2025-ben még csekélyebb, 1,2 százalékos növekedés várható.

A jelentésben kiemelték, hogy az utóbbi hónapokban csaknem valamennyi ágazatban gyenge teljesítményt jeleztek a mutatók, a második félévre várt fordulat így minden bizonnyal elmarad. A GDP a harmadik negyedévben 0,2 százalékkal csökkenhet az előző három hónapoz képest. Növekedés csak az utolsó negyedévben – öt negyedév után – lehet ismét, az október-decemberi időszakban 0,4 százalékkal bővülhet a gazdaság.

Mint írták, az építőipari vállalatok egyre kevesebb megbízást kapnak, az eddigi munkákkal pedig lassan végeznek, az ágazat teljesítménye így a harmadik negyedévben visszaeshet. A feldolgozóiparban sem jobb a helyzet, mert a főleg exportra termelő német ipar legtöbb piacán továbbra is gyenge a kereslet és csak az év vége felé várható élénkülés. Mindennek hatására várhatóan megáll a foglalkoztatottság bővülése, a munkanélküliségi ráta pedig a tavalyi 5,3 százalékról 5,6 százalékra emelkedik és 2024-ben is ezen a szinten marad.

A német gazdaságnak egyedül a fogyasztás adhat némi lendületet, mert az infláció lassú csökkenése és a béremelések révén növekszik a háztartások vásárlóereje. Az infláció a tavalyi 7,9 százalék után az idén is viszonylag magas, 6 százalékos lehet, de jövőre már 2,9 százalékra, 2025-ben 1,9 százalékra süllyedhet az ifo előrejelzése szerint.

Visszaesésre számít egy másik tekintélyes kutatóintézet, az esseni RWI (Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung) is, amelynek ugyancsak

szeptember 7-én kiadott előrejelzése szerint a német GDP az idén 0,6 százalékkal csökken, és jövőre 1,1 százalékkal nő.

Az előző, júniusi prognózisban 2023-ra alacsonyabb, 0,3 százalékos visszaesést, 2024-re magasabb, 2 százalékos növekedést jeleztek. A kilátások azért rosszabbak, mint nyáron, mert a vártnál lassabban enyhül a kibontakozást gátló tényezők hatása – írták, hozzátéve, hogy a beruházások élénküléséhez a vállalatoknak nagyobb kiszámíthatóságra van szükségük, főleg az energiapolitika területén, a háztartások fogyasztásának növekedéséhez pedig a reáljövedelem emelkedése szükséges.

A munkanélküliségi ráta az RWI szerint is 5,6 százalékra emelkedik az idén, az infláció pedig az ifo előrejelzésében szereplő 6 százaléknál magasabb szintet, 6,1 százalékot érhet el éves átlagban. Jövőre 2,5 százalékos, 2025-ben 2,1 százalékos infláció várható az RWI szerint.

SZERÉNY NÖVEKEDÉS AZ EURÓÖVEZETBEN

A második negyedévben az Eurostat második becslése alapján szezonális kiigazítással 0,1 százalékkal nőtt a bruttó hazai termék (GDP) az euróövezet 19 országában és 0,0 százalékkal az Európai Unió 27 tagállamában. Az első negyedévben az euróövezeti GDP 0,1 százalékkal, az uniós 0,2 százalékkal nőtt negyedéves bázison.

dr. Fellegi Áron: Megtérülő „beruházás” időt és energiát fordítani a közvetlen brüsszeli pályázatokon való indulásra

„Mind a közbeszédben, mind szakmai-üzleti körökben fájóan kevés szó esik a közvetlen európai uniós forrásokról, amelyek a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben és banki finanszírozási környezetben gyakorlatilag az egyetlen életképes alternatívát jelentik nagy arányú vissza nem térítendő pénzügyi támogatás lehívására” – mondja az alábbi interjúban dr. Fellegi Áron, az EuroAtlantic Zrt. igazgatósági elnöke. Mivel az Európai Bizottság és a magyar kormány közötti jogállamisági vitákban még nincs megállapodás, így a nagyobb uniós források híján célszerű a létező, alternatív megoldásokat kihasználni.

Magyar Gyáripár: Az EuroAtlantic stratégiai tanácsadó vállalat, egyik fő területe az Európai Unió. Ismerve a magyar kormány és az EU közötti nem túl zavartalan viszonyt, bizonyára elkelve itt néhány jótanács, hogy minél előbb hozzájusson az ország az egyébként megítélt uniós forrásokhoz. Adtak, adnak tanácsokat e témában a kormánynak, vagy valamelyik kormányzati szervnek?

dr. Fellegi Áron: Az egyes EU-s intézmények és Magyarország Kormánya között többségében jogállamisági tárgyú politikai viták állnak fent, ezek valóban gátolják többek közt az ez idáig visszartartott európai uniós források folyósítását is.

Cégünk, az EuroAtlantic olyan magyar vállalat, amely évek óta rendelkezik Brüsszelben irodával. A magyar vállalatok brüsszeli képviselete mellett tevékenységünk szerves részét képezi az európai uniós folyamatok elemzése, az intézmények mechanizmusainak értelmezése politikai, szabályozási és finanszírozási területeken. Ebben a vonatkozásban az EuroAtlantic tanácsadó céggént valóban dolgozik Magyarország Kormányának, azonban fontos leszögezni, hogy ez a munka a különböző elemzések és stratégiai anyagok elkészítésére korlátozódik, semmiképpen nem jelenti, minthogy nem is jelentheti az említett politikai vitákban történő bárminemű részvételt.

Az uniós pénzek két fő forrásból érkezhetnének: a 2021 februárjában elfogadott Helyreállítási és Rezilienciaépítési/Ellenállóképességi Eszköz (Recovery and Resilience Facility, a továbbiakban RRF) alapjából, és a 2021-2027. közötti hétéves költségvetésből. Előbbi 5,8 milliárd euró vissza nem térítendő támogatást jelentene, plusz még valamennyi előnyös kamatozású hitelt, utóbbi hét év alatt 43 milliárd eurónyi támogatást. Ezek a pénzek most nem jönnek. Milyen esélyt látnak arra, hogy belátható időn belül normalizálódik a helyzet, és újra érkeznek az EU-s pénzek?

FÁ: Vannak azért EU-s pénzek, amelyek még a jelenlegi vitás helyzetben is, ugyan csak részlegesen, de folyósításra kerülnek. Példaként említhetjük a mezőgazdasági fejlesztéseket támogató európai uniós forrásokat. Ugyanakkor valóban tény, hogy sem a helyreállítási alap, sem maga a partnerségi megállapodás alapján járó pénzek túlnyomó része eddig nem érkezett meg Magyarországra.

Fájó tény, hogy a kérdésben is említett RRF forrásokkal kapcsolatos tárgyalás lassan két éve tart. Annak ellenére, hogy a magyar fél szakmailag lényegében minden feltételt teljesített, egyelőre nincs arra utaló jel, hogy rövid időn belül megoldás szülnék, ugyanis a megállapodás előfeltétele a jogállamisági viták feloldása.

dr. Fellegi Áron,
az EuroAtlantic Zrt.
igazgatósági elnöke

„Ugyan az Európai Unió költségvetésének kisebb hányadát teszik ki a közvetlenül elérhető források, de ahogy a nevéből is következik, ezekhez nem a tagállamok útvesztőin keresztül vezet az út, és függetlenek a politikai csatározásoktól. Közvetlenül az Európai Bizottság felügyelete alatt működő szervezetekhez lehet beadni a támogatási kérelmeket...”

Az idő gyorsan telik, az RRF finanszírozású beruházások megvalósítására rendelkezésre álló határidő 2026 év vége. Azt figyelembe véve, hogy 2023 harmadik negyedévében a források még meg sem érkeztek, nemhogy a támogatások kihelyezése pályázatok útján megtörtént volna, a kérdés egyre inkább égető.

Ha az olvasók mégis hallottak már megjelent RRF pályázatokról – főként az energetikai iparágban –, az annak köszönhető, hogy a Kormány előfinanszírozott már pályázati támogatásokat annak érdekében, hogy az Európai Bizottság által megszabott határidőket betartva a beruházások megvalósíthatóak legyenek. Ezzel egyébként jelentős kockázatot vállalva, hiszen, ha a projektek előfinanszírozását követően mégsem sikerül az Európai Bizottsággal megállapodni, akkor az további több száz milliárd forint be nem tervezett hiányt jelenthet a költségvetésben.

Összegezve tehát elmondható, hogy a vizsgatartott európai uniós források bármely lényeges eleméről is van szó, mindegyik esetében az Európai Bizottság az általa meghatározott jogállamisági feltételek megvalósulásához köti a folyósítást. Kevesebb, mint egy évvel az európai parlamenti választások előtt, a jelenlegi kiélezett politikai helyzetben egyre kevésbé valószínű, hogy megegyezés születne belátható időn belül.

Az EU-s pénzek hiányát bizonyára a vállalatok is megérik, részben a magyar gazdaság állapotán, részben azért, mert így kevés az EU-finanszírozású pályázat. Mi a teendő ebben a helyzetben?

FÁ: Az európai uniós források kiesése valóban komoly károkat okoz a vállalatoknak, hiszen számos szektorban tervezett egyes beruházások részben vagy egészben ezekből a forrásokból kerültek volna finanszírozásra. Példaként említhetem többek közt az ún. tudományos és innovációs parkok terveit, amelyek a felsőoktatási intézmények és az ipar együttműködését lennének hivatott erősíteni, és ugyan van egy-egy kiragadható egyedi jó példa, de rendszerszinten ezek a beruházások, amelyek a magyar innovációs ökoszisztéma, és így végsősoron a magyar gazdaság nemzetközi versenyképességének erősítéséhez járulnának hozzá, egyelőre nem valósultak meg, hiszen teljes egészében a helyreállítási alpból lennének finanszírozva. Ez csak egy példa a sok közül, ami arra mutat rá, hogy a kieső uniós források bizony tényleg hiányoznak.

A vállalatoknak az elmúlt bő tíz évben megszokott kedvező gazdasági környezettől merőben eltérő, a háborús nemzetközi helyzet okozta körülményekhez kell tudniuk alkalmazkodni.

Amellett, hogy az európai uniós forrásból kiírt magyarországi pályázatok – lásd pl.: operatív programok – száma radikálisan lecsökkent, a hazai költségvetésből finanszírozott állami támogatási konstrukciók is többségében megszüntek.

Mindenképpen javasoljuk az üzleti élet szereplőinek, hogy a jelenlegi forráshiányos helyzet ellenére is az időről-időre elérhető támogatási lehetőségekről folyamatosan tájékozódjanak, és használják ki az éppen nyitva álló lehetőségeket. Iparágtól és tevékenységtől függően ugyan, de a Kormány igyekezett a vállalatoknak segítséget nyújtani olyan beruházásokat ösztönző programokkal, mint a Gyármentő program, de az elmúlt évek talán legnépszerűbb hazai innovációs pályázata, az Innovációs Hivatal által kiírt ún. Piaci KFI kiírás is hamarosan megjelenik, ami kkv-k és nagyvállalatok számára egyaránt elérhető lesz – ilyen, és ehhez hasonló lehetőségekkel mindenképp érdemes élni.

Vannak közvetlen EU-s pályázatok, vagy olyan projektek, melyeket nem érint az, hogy Magyarország „feketebárány” az EU-ban, s amelyek vonzóak lehetnek a magyar cégeknek is?

FÁ: Mind a közbeszédben, mind szakmai-üzleti körökben fájóan kevés szó esik a közvetlen európai uniós forrásokról, amelyek a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben és banki finanszírozási környezetben gyakorlatilag az egyetlen életképes alternatívát jelentik nagy arányú vissza nem térítendő pénzügyi támogatás lehívására.

Ugyan az Európai Unió költségvetésének kisebb hányadát teszik ki a közvetlenül elérhető források, de ahogy a nevéből is következik, ezekhez nem a tagállamok útvesztőin keresztül vezet az út, és függetlenek a politikai csatározásoktól. Közvetlenül az Európai Bizottság felügyelete alatt működő szervezetekhez lehet beadni a támogatási kérelmeket a legkülönbözőbb területeken; az úripartól a védelmi iparig, a külfiacra lépés támogatásától a kutatás-fejlesztésig összesen 24 ún. alap van, amelyek előre kiszámítható módon, rendszeresen írnak ki pályázatokat. Ezekre bármely, az Európai Unióban székhellyel rendelkező gazdasági társaság jogosult pályázni. A támogatások intenzitása esetenként a 70 %-ot is elérheti, tehát valóban nagyon kedvező konstrukciókról beszélhetünk.

Ha ez valóban ennyire jó lehetőség, akkor miért ennyire kiaknázatlan Magyarország?

FÁ: Ennek egyik oka, hogy az elmúlt évek hazai támogatási lehetőségei annyira bőségesek vol-

tak, hogy a piaci szereplők többsége nem volt rászorítva arra, hogy foglalkozzon a közvetlen európai uniós forrásokkal, illetve hogy a pályázásra alkalmassá tegye saját magát.

Ez utóbbihoz kapcsolódóan, tagadhatatlan, hogy a pályázási folyamat bonyolultabb, mint a megszokott hazai kiírások esetében. Angol nyelven szükséges kidolgozni a pályázatot, ami mind a mai napig szűk keresztmetszetet jelenthet számos cég esetében, illetve az esetek túlnyomó többségében a sikeresség érdekében határon átnyúló, nemzetközi konzorciumban szükséges pályázni. Ilyen, ha úgy tetszik bonyolító feltételek nincsenek a magyarországi pályázatok esetében, de mivel, ahogy említettem, lassan a közvetlen források jelentik az egyedüli alternatívát a vissza nem térítendő támogatások elnyerésében, nagyon megtérülő „beruházás” időt és energiát fordítani a közvetlen brüsszeli pályázatokon való indulásra.

Hogyan lehet növelni ezen pályázatokon a magyar vállalkozók nyelési esélyeit?

FÁ: Cégünk, az EuroAtlantic pontosan ezért tart fent irodát Brüsszelben – magyar piaci tanácsadó cégek közül a legnagyobb méretben –, hogy közvetlen forrásokhoz segítsük vállalati ügyfeleinket, és nemzetközi partnerségek kiépítésében működünk közre. Az ügyfelek brüsszeli képviselője, az érdekükben való eljárás szakmai fórumokon, üzleti platformokon, a projektjeik népszerűsítése és partnerkeresés – ezek mind olyan tanácsadói tevékenységek, amelyek megalapozzák a magyar vállalatok sikeres nemzetközi érvényesülését.

Fontos hozzáadott érték, ami a magyar cégek nyelési esélyeit is nagyban növeli, ha már meglévő nemzetközi együttműködésbe tudunk magyar vállalatot bejuttatni, és a megvalósítani kívánt projektjeiket beintegrálni. Így több lépéscsőt is átugorva gyorsan és hatékonyan tudnak magyar entitások sikeres projektekben részt venni, megspórolva a saját maguk által vezetett nemzetközi konzorcium felépítésével járó folyamatok terheinek jelentős részét.

A Brüsszelben fenntartott irodából közelről látják az EU működését. Milyen tapasztalataik vannak?

FÁ: A brüsszeli döntéshozatali központban – vagy ahogy magunk között szoktuk hívni, a „buborékban” – különösen nagy jelentősége van a reputáció menedzsmentnek. Ezalatt azt értem, hogy annak van esélye bármilyen mértékben is befolyásolni számára kedvező módon az európai uniós folyamatokat, aki jelen is van, akár átvitt szakpolitikai értelemben, akár a szó legszorosabb fizikai értelmében.

Azok a szabályozási és jogalkotási folyamatok, amelyek végső soron minden európai uniós cég, így a magyar vállalati szektor működését is jelentősen érintik, sokrétűek. Fontos iparági szervezetek, ernyőszervezetek működnek Brüsszelben, amelyek közvetett, vagy akár közvetlen befolyással bírnak a döntéshozatali mechanizmusokra, és ezeket bizony tagállami piaci szereplők alkotják. Ezekben a fontos szervezetekben magyar iparági vagy vállalati érdek jellemzően egyáltalán nem jelenik meg, pedig ennek semmilyen politikai akadálya nincs. Amíg más tagállamok iparági szereplői beszélgetnek brüsszeli intézményi döntéshozókkal, addig a magyarok nem. Amíg más tagállamok vállalatainak képviselői hallatják a hangjukat a döntéshozatali folyamatokat befolyásoló fórumokon, addig a magyar vállalatok meg sem jelennek. És hát ezt nem lehet kormányzati intézményként ellátni, ez a magánszektorbeli vállalatok, tanácsadók terepe.

Kell természetesen helyismeret, megfelelő „mankó” a magyar vállalatok brüsszeli „építkezéséhez”, azonban a Brüsszelben való érvényesülés egy sokkal egyszerűbb képlet annál, mint ahogyan azt sokan gondolják, és a nagypolitika kedvezőtlen ráhatása is kisebb annál, mint ami a jelenlegi közhangulatból következne. Az a vállalat, amelyik áldoz arra energiát, hogy időnként megjelenjen Brüsszelben, bemutassa magát és a projektjeit, beszélgessen nemzetközi szereplőkkel, az garantáltan széles európai uniós kapcsolatrendszerrel fog rendelkezni rövid időn belül. Aki ezt eléri, az átfogóan megismeri a vállalatok életét érintő európai uniós döntéseket, és idővel közvetlen brüsszeli pályázatokon is nyerni tud majd. Ez ilyen egyszerű.

Képviselőtük van Washingtonban, irodájuk Bukarestben, és volt Tel Avivban is. Miért pont ezekben az országokban vannak jelen?

FÁ: Ahogy az a cégünk nevéből is következik, alapvetően az euro-atlanti tengelyen elhelyezkedő üzleti kapcsolatok által alkotott mátrixban helyezkedett el az EuroAtlantic 1996-os alapítását követően mindig is. Tevékenységünk akármerlyik szegmenséről is beszélünk, külföldi nagyvállalatok magyarországi képviselője, magyar cégek képviselője külföldi piacokon vagy éppen nemzetközi befektetésekben való részvétel; mindezeket a nyugati üzleti világ keretein belül végeztük.

Izrael ebből a szempontból nyilvánvalóan kivétel. A Külgazdasági és Külügyminisztérium felügyelete alatt 2018-ig működő kereskedőházi rendszer keretén belül működtettünk irodát Izraelben, a magyar kormányzat partnereként feladatunk volt a magyar-izraeli kétoldalú gaz-

„A visszatartott európai uniós források bármely lényeges eleméről is van szó, mindegyik esetében az Európai Bizottság az általa meghatározott jogállamisági feltételek megvalósulásához köti a folyósítást. Kevesebb, mint egy évvel az európai parlamenti választások előtt, a jelenlegi kiélezett politikai helyzetben egyre kevésbé valószínű, hogy megegyezés születne belátható időn belül.”

dasági kapcsolatok erősítése. Mivel maga a kereskedőházak konstrukciója végül megszűntetésre került, infrastruktúrát már nem tartunk fel Izraelben, noha aktív üzleti kapcsolataink és piacismeretünk okán továbbra is dolgozunk izraeli-magyar projekteken.

Vállalkoznak arra is, hogy ügyfeleiknek gazdasági-politikai elemzést adjanak egy térségről, feltárva az ottani befektetések előnyeit, kockázatait. Hogyan látják, a magyar vállalkozásoknak merre van a legbiztonságosabb befektetési terep?

FÁ: Alapvető jelentőséggel bír, hogy az egyes magyar vállalatok tevékenységük során a geopolitikai, és az abból fakadó gazdasági összefüggésekkel kapcsolatos információk birtokában legyenek.

Az EuroAtlantic kiterjedt kutatási-elemzési kompetenciákkal rendelkezik, amely pontosan azért szükséges, hogy megfelelő háttérinformációkkal segítsük vállalati partnereinket üzleti döntéseik meghozatalában. Az általános geostratégiai összefüggésektől a konkrét piac elemzésig, a politikai viszonyrendszer feltérképezésétől a versenytársfigyelésig fontos, hogy a magyar vállalatok a külföldi tranzakcióknak nem kizárólag a pénzügyi vetületeivel, hanem a komplex hátterével is tisztában legyenek.

Ha ideális befektetési „terepről” beszélünk, akkor mindenképp a nyugat-balkáni régiót szükséges megemlíteni. Az ún. „kifektetési politika” alapján a magyar kormányzat igyekszik ösztönözni a magyar vállalatokat külföldön megvalósított befektetéseik vonatkozásában, ebben az értelemben a Nyugat-Balkán fontos célpontja lehet a magyar tőkének. Saját üzleti tapasztalataink szerint a térségben, melynek kapuja és stratégiai központja Szerbia, kifejezetten nyitottak a helyi gazdasági szereplők a magyar vállalatokkal történő együttműködésekre. A barátságos üzleti környezet és az állami ösztönzők mellett pedig fontos hangsúlyozni azt a nem kellőképpen közismert tény, miszerint attól függetlenül, hogy a remélt csatlakozást megelőző folyamat még messze nem ért véget, de a már tagjelölti státusszal rendelkező országok, mint például Szerbia vagy Albánia, számos európai uniós forrásra jogosultak, mind a közvetett, mind a közvetlen típusú brüsszeli támogatások esetén. Mindezek alapján határozottan kijelenthető, hogy a térségben befektetni kívánó magyar vállalatok számára valóban ideális terepet kínál a nyugat-balkáni régió.

És van olyan térség, amit nem ajánlanak?

FÁ: Azokat a régiókat, amelyekben az EuroAtlantic aktív, amelyeket ismerünk és átlátunk, minden-

képpen ajánlani tudom befektetői, kereskedelmi vagy más üzleti jellegű kapcsolatok építésére, akár képvisellel vagy leányvállalattal való megjelenésre. Különösen izgalmas energiát és időt fektetni közös vállalatok kialakításába.

Hogy látják: üzleti szemszögből nézve, merre felé halad a világ?

FÁ: Javasoljuk a kérdést inkább arra fókuszálni, hogy összességében merre haladnak azok az európai uniós folyamatok, amelyek a magyar vállalatok életét is befolyásolják.

Az Európai Unióban folyamatos viták zajlanak, melyek tárgya jellemzően a minél szorosabb integrációnak, az uniós hatáskörök kibővítésének, az EU egyre „federalisztikusabb” működésének támogatása vagy éppen elutasítása.

Amit biztosan látunk, hogy egyre nagyobb jelentősége van annak, hogy a magyar vállalatok horizontja, amikor a működési stratégiájukról gondolkodnak, az országhatárokon túl nyúljon, és amikor az üzleti lehetőségeiket mérlegelik, akár forrásbevonási igények esetén is, akkor igyekezzenek kiaknázni az Európai Unió-szintű együttműködésekben rejlő potenciálokat.

Hogy kézenfekvő példát említsek, a közvetlen európai uniós forrásoknak nem csupán azért növekszik a jelentősége, mert a nehéz gazdasági környezetben a magyarországi támogatási és pályázati piac beszűkült. Hanem azért is, mert világos trend rajzolódik ki az aktuális brüsszeli döntésekből, ami szerint fokozatosan csökkenteni kell a tagállamoknak jutott források arányát, és ezzel párhuzamosan növelni kell az egyes tagállami szereplőknek pályázatok útján közvetlenül juttatott források arányát. A jelenlegi költségvetési ciklusban a hozzávetőlegesen 2000 milliárd eurós uniós költségvetésben nagyjából 340 milliárd euró az az összeg, amit nem a tagállamok kapnak meg, hogy azt saját hatáskörben tovább osszák, hanem közvetlenül elnyerhető brüsszeli forrás. Ez az arány a következő ciklusban biztos, hogy nőni fog a közvetlen források javára, és egyes elemzői vélemények szerint perspektivikusan akár az is lehet az EU-s törekvés, hogy szinte kizárólag közvetlen forrásokból, verseny alapján támogassák a tagállami vállalatokat, szervezeteket és egyéb entitásokat.

Határokon átnyúló projektek generálása, nemzetközi együttműködésekbe való bekapcsolódás, az európai uniós üzleti körforgásban való aktív részvétel – amely vállalatok a jövő tervezése során nem gondolnak ezekre a szempontokra, hosszútávon nagy eséllyel óriási versenyhátránnyal kell, hogy szembenézzenek, amit mindenképpen jó lenne elkerülni.

A vezérigazgatókat milyen stratégiai kérdések foglalkoztatják?

A cégvezetők hisznek a mesterséges intelligencia előnyeiben, de már készülnek a kockázataira is, kiemelt figyelmet fordítanak a tőkeallokációra és keresik a felvásárlási lehetőségeket. Az EY 1200 CEO-t kérdezett meg világszerte arról, mi foglalkoztatja őket a geopolitikai változások, a klímavészelyzet és az AI-forradalom árnyékában.

A mesterséges intelligencia egyik pillanatról a másikra robbant be a köztudatba. Ma már szinte minden címlapon szerepelt az MI valamilyen formája. Cikkeznek és vitatkoznak róla a szakemberek, hogy veszélyt vagy lehetőséget jelent, elveszi a munkát vagy újakat teremt. Nem csoda, hogy az üzleti vezetők és a befektetők is kiemelten foglalkoznak ezekkel a kérdésekkel. Már több tízmilliárd dollárt fektettek be a generatív MI-alkalmazásokba, elsősorban a gyógyszerfejlesztés és a szoftverködolás területén.

MI: BARÁT VAGY ELLENSÉG?

A vezérigazgatók egyértelműen látják az MI-ban rejlő hatalmas üzleti potenciált. A megkérdezettek többsége (65%) felismeri, hogy képes növelni a cég eredményességét. Bizonyos területeken gyorsabban és pontosabban vezethet eredményre a használata.

Kétharmaduk egyetért vagy inkább egyetért azzal, hogy a mesterséges intelligencia a jót szolgálja – növeli a hatékonyságot, és ezáltal pozitív változást hoz a társadalom számára, például az egészségügyi kezelések terén.

Hasonlóan sokan úgy vélik, hogy bár az emberi munkát meghatározott területeken felváltja, ennek hatását viszont ellensúlyozni fogják a technológia által teremtett új pozíciók. Éppen ezért elutasítják azokat a félelmeket, hogy a mesterséges intelligencia negatívan befolyásolná a munkaerőpiacot.

A vezérigazgatók ugyanakkor kifejezetten aggódnak az esetleges kockázatok miatt és úgy gondolják, hogy komolyan kell foglalkozni

az alkalmazás rosszindulatú felhasználásának következményeivel.

MITŐL FÉLNEK A CEO-K?

Legtöbben a kibertámadásoktól, a dezinformációtól vagy a videó-hamisításra alkalmas, úgynevezett deepfake módszerektől tartanak. Utóbbi egy olyan technika, amellyel a mozgóképeken szereplő személy arcképét élethűen másvalakire lehet cserélni. Ennek nagyon súlyos következménye lehet.

Zala Mihály, az EY IT- és Technológiai Tanácsadásért felelős partnere szerint az a paradox helyzet állt elő, amikor a döntéshozóknak egyszerre kell befektetniük a mesterséges intelligenciába és felkészülniük arra, hogy óvhatják meg tőle szervezetüket. Az MI megfelelő alkalmazásával ugyanis elképesztő hatékonyságnövekedést érhetnek el a vállalatok. A másik oldalon viszont az adathalász kibertámadások szinte felismerhetetlenek lesznek épp úgy, ahogy egy hamisított videó is percek alatt rombolhatja le a cég évek alatt felépített hírnevét.

A MI-vel indított kibertámadások szinte felismerhetetlenek lesznek épp úgy, ahogy egy hamisított videó is percek alatt rombolhatja le a cég évek alatt felépített hírnevét – mondja Zala Mihály, az EY Magyarország, IT- és technológiai tanácsadásért felelős vezetője, associate partnere.

KIÉ A FELELŐSSÉG?

Nem csak a kormányzati döntéshozóknak és a szabályozóknak van jelentős szerepük a generatív mesterséges intelligencia haszná-

A FELMÉRÉS TANULSÁGA

Az EY felméréséből is kiderül, hogy a CEO-k felismerik a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségeket és a fenntarthatósági intézkedések szükségességét, de megértik a változásokkal kapcsolatos kockázatokat is. A tőkeallokációra most kiemelt figyelmet fordítanak, ami újabb lendületet adhat a felvásárlásoknak is.

latára vonatkozó szabályok és védőkorrólátok kialakításában. A megkérdezett CEO-k szerint az üzleti közösségnek is sokkal többet kellene foglalkoznia az MI etikai vonatkozásaival. Az ugyanis képes felforgatni a ma létező teljes digitális környezetet, különösen a magánélet és az online biztonság tekintetében. Éppen ezért érdemes előre tájékozódniuk a cégeknek és időben megtenni a szükséges biztonsági lépéseket.

A KOCKÁZATOK ELLENÉRE ÓRIÁSI AZ ÉRDEKLŐDÉS AZ MI IRÁNT

Ezen aggályok mellett a vezérigazgatók befektetési stratégiákat dolgoznak ki annak érdekében, hogy maximalizálják az MI jelenlegi és jövőbeli előnyeit a vállalkozásuk számára. A tőkeallokáció ezekre az új technológiákra összpontosul. A CEO-k közel fele (43%) már teljes mértékben beépítette a mesterséges intelligencia által vezérelt termék- vagy szolgáltatásvaltozásokat a tőkeallokációs folyamatba, és aktívan befektet az innovációba. 45% pedig jelentős beruházást tervez a következő egy évben az MI-be.

MI A TOP 5 KÜLSŐ KOCKÁZAT A CEO-K SZERINT?

Az elmúlt három évben sokrétű és különböző jellegű válságokkal küzdöttek meg a vállalatok. Ennek az lett a következménye, hogy a cégek egy reaktív spirál csapdájába kerültek, egyre gyorsabban kellett alkalmazkodniuk a folyamatosan változó helyzethez. Ez arra kényszerítette őket, hogy inkább taktikussá váljanak és a jelenben fontos döntésekre fókuszáljanak, ami gátat szabott a hosszú távú stratégiai gondolkodásnak. Legtöbbször most is inkább a következő akadályokra koncentrálnak: a geopolitikai konfliktusok, a gazdasági bizonytalanság, a rendszeres jogszabály változások, a fenntarthatósági követelmények kezelése és a technológiai fejlődés – ezek a legnagyobb kockázati tényezők a világ vezérigazgatói szerint. Bár minden eshetőségre igyekeznek felkészülni a megkérdezettek, mégis jó hír, hogy 47% kedvezőbbnek látja cége pénzügyi kilátásait, mint az év elején. Vannak, akik váratlan krízishelyzetre is számítanak, mert 29%-a válaszolta azt, hogy tartalékol és elsődleges célja, hogy forrást teremtsen.

FELVÁSÁRLÁSBAN LÁTJÁK A MEGOLDÁST

A vezérigazgatók egyértelműen jelzik, hogy a következő 12 hónapban növelni szeretnék az M&A ütemét. A tranzakciók elsődleges célja sok esetben a technológiai képességek javítása.

A CEO-k közel kétharmada (59%) tervezi felvásárlást a következő 12 hónapban, szemben az év eleji 46%-kal. A válaszadók csaknem a fele (47%) eszközök eladását tervezi. Ez az erős hangulat az üzletkötések felgyorsulását jelzi 2023 hátralévő részében és 2024-ben, de az ügyletek megkötésének jelenlegi akadályai, mint például az egyre szigorúbb szabályozás és a magasabb tőkeköltés még befolyásolhatja az elképzeléseket.

Dr. Vaszari Péter, az EY stratégiai és tranzakciós tanácsadással foglalkozó területének partnere azt hangsúlyozta, hogy a CEO-k is tudják, milyen hatással voltak az elmúlt évek eseményei a tranzakciós piacra és a cégek értékére. Van, aki a változások miatt most még kívár, azok viszont, akik megfelelő tartalékokkal és forrásokkal rendelkeznek, különösen jó helyzetbe kerültek ahhoz, hogy felvásárlás útján erősítsék meg piaci szerepüket.

A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS A KLÍMACÉLOK

Vannak olyan vállalkozások, amelyek az MI-ben látják a lehetőséget, hogy felgyorsítsák a fenntarthatóság terén elért eredményeket, hiszen a befektetők, a szabályozó hatóságok és az érdekelt felek egyre nagyobb környezeti, társadalmi és irányítási (ESG) átláthatóságot követelnek. A válaszadó vezérigazgatók háromféleképpen vélekednek arról, hogy mennyire számít prioritásnak a fenntarthatóság számukra:

- alig több mint egyharmaduk (38%) a tőkeallokációs döntések meghozatalakor a fenntarthatósági kérdéseket helyezi előtérbe,
- hasonlóan sokan (34%) viszont nem tekintik ezeket a kérdéseket prioritásnak.
- A fennmaradó válaszadók (28%) annyi súlyt tulajdonítanak a fenntarthatóságnak, mint bármilyen más kérdésnek.

Az ESG témakör konfliktust jelent a befektetők és a pénzügyi vezetők között is. Amikor a rövid távú nyereség és a hosszú távú értékteremtés közötti kompromisszumról van szó, akkor a felek között szakadék tátong. A befektetők ugyanis nagyobb valószínűséggel támogatják azokat a döntéseket, amelyek fenntartható, hosszú távú értékteremtéshez vezetnek, még a rövid távú nyereség rovására is. A pénzügyi vezetők viszont kevésbé hajlanak a kompromisszumra. A megkérdezett CFO-k fele az azonnali elvárásoknak igyekszik megfelelni. A megkérdezettek 37 százaléka szerint ennek leginkább a környezeti, társadalmi és vállalatirányítási (ESG) kezdeményezések látják kárát.

Lukács Ákos, az EY Klímaváltozási és Fenntarthatósági tanácsadással foglalkozó terü-

A KUTATÁSRÓL

2023. júniusában és júliusában az FT Longitude az EY megbízásából összesen 1200 vezérigazgatót kérdezett meg Brazíliában, Kanadában, Mexikóban, az Egyesült Államokban, Belgiumban, Luxemburgban, Hollandiában, Franciaországban, Németországban, Olaszországban, Dániában, Finnországban, Norvégiában, Svédországban, az Egyesült Királyságban, Ausztráliában, Kínában, Indiában, Japánban, Szingapúrban és Dél-Koreában. A válaszadók a következő iparágakból kerültek ki: fejlett gyártás és mobilitás; fogyasztási cikkek és kiskereskedelem; energia és erőforrások; pénzügyi szolgáltatások; egészségtudományok és wellness; valamint technológia, média és távközlés.

letének partnere szerint tévhit, hogy a klímaváltozás elleni küzdelem egy áldozat a profit oltárán. A vállalatok fenntarthatósági befektései anyagilag is jócskán megtérülnek.

Az ESG-elvek szerint eljáró cégek a pénzben kimutatható haszon mellett kollégáik jólétével és számos más, pozitív tényezővel is számolhatnak.

A tanulmány szerint a pénzügyi igazgatóknak meghatározó szerepe lehetne a feszültségek feloldásában, valamint a rövid és hosszú távú prioritások közötti egyensúly megteremtésében, de a CFO-k kevesebb mint harmada hajlandó minden esetben hangot adni véleményének.

EY Magyarország

A technológiai vezetőkől lesznek a jövő vezérigazgatói

Hogyan fejlődött a technológiai vezető szerepe és milyen kompetenciákra építhet a jelenlegi környezetben? – a Deloitte 2023-as globális technológiai vezetői tanulmánya (Deloitte's 2023 Global Technology Leadership Study) ezt a kérdést vizsgálta meg. A tanulmány többek között megállapította, hogy európai viszonylatban Magyarországon a legmagasabb a kinevezett adatkezelési igazgatóval (Chief Data Officer) rendelkező nagyvállalatok aránya.

Továbbra is zajlik az üzleti működés technológia vezérelte újradefiniálása, ez a jelenség pedig kiegészült a Covid-19 pandémia nyomásával, így a technológiai vezetői szerep egyre összetettebb.

Európai viszonylatban Magyarországon a legmagasabb a Chief Data Officer pozícióval rendelkező nagyvállalatok aránya, 71%. Ugyanakkor a tanulmány rávilágít, hogy a régió környező országai eredményesebben fordítják az adatok felhasználását árbevételre és versenyelőnyre, mert az adatelemzési projektjeik egyértelműen igazodnak az üzleti prioritásokhoz – ezeket a tényezőket a közép-európai válaszadók 54%-a sikerkritériumként említi.

A közép-európai informatikai vezetők 44%-a, a magyar informatikai vezetőknek pedig a 60%-a számít arra, hogy a következő két évben az adatelemzési képességek kritikussá válnak. Világszerte a válaszadók 70%-a a kiberbiztonságot jelölte meg mint a cégben jelenleg futó vagy a két éven belül tervezett digitális transzformáció okát. Európában a kiberbiztonság mellett a kockázatkezeléssel és a core, legacy rendszerek cseréjével kapcsolatos fejlesztéseket említik mint az elmúlt két év legnagyobb hatású beruházásait.

A technológiai vezetők a szerepük általános expanziójáról is beszámolnak, egyre meghatározóbb funkciót töltve be a technológiai adaptívitás evangelizációjában („tech fluency”), az innováció és a stratégiai tervezés területén.

Közép-Európában (69%) és Magyarországon (70%) az európai vállalatokhoz képest (55%) nagyobb arányban tűznek rendszeresen napirendre technológiával kapcsolatos témákat a board meetingeken. A technológiai vezetők 49%-a szerint a technológiai funkció aktívan támogatja a fenntarthatósági célok és előírások mérését valamint betartását, 47%-uk pedig azt mondta, a technológiai funkció többek között fenntartható adatközpontokkal, illetve energiahatékonysággal dolgozik a környezeti lábnyom csökkentésén. Fenntarthatósággal kapcsolatban Magyarország az európai átlaghoz közelít – a magyar válaszadók háromnegyede azt nyilatkozta, hogy tiszta és világos fenntarthatósági célokkal és stratégiával rendelkezik, illetve a vállalatok vezetése elkötelezett a fenntarthatósági célok teljesítése iránt.

A TRANSZFORMATÍV IT VEZETŐ 5 KOMPETENCIÁJA

A tanulmány rámutat, hogy a kiemelkedően teljesítő technológiai vezetők az alapvető és tradicionális vezetői kompetenciákon túl 5 egyedi képességgel rendelkeznek, vagy erősítik azokat:

Mérnök (Engineer): Elsődleges felelőssége a technológiai alkalmazások és infrastruktúra kiépítése, működtetése és karbantartása, hogy azok hatékonyak, eredményesek és biztonságosak legyenek.

KÖZEL 1200 VEZETŐ

Az idei tanulmány készítése során a Deloitte több mint 1175 vezetőt – informatikai és technológiai vezetőket (CIO-CTO), valamint szenior technológiai döntéshozókat – kérdezett meg világszerte, többek között Magyarországról is. A kvantitatív felmérés mellett interjúk is készültek számos ágazat technológiai szakemberével.

Építész (Architect): Ismernie kell az új és feltörekvő technológiákat, folyamatosan kutatnia és kísérleteznie kell cége versenyképességének megőrzése érdekében.

Adattudós (Data scientist): Adatokat gyűjt, kezel és elemel. Betekintést nyújt és feltárja a technológiai eszközök bevételszerzési lehetőségeit és az üzleti növekedés útját.

A változás ügynöke (Change agent): Ezzel a kompetenciával a technológiai vezetők felbújtóvá, vezetővé és megvalósítóvá válnak a vállalaton belüli komplex digitális transzformációban.

Tulajdonos (Owner): Mély üzleti érzéssel és a megrendelővel való elmélyült kapcsolattal rendelkezik az egyes üzleti területek szintjén, hogy előre láthassa az üzleti kihívásokat, és innovatív megoldásokkal reagálhasson. Ez a kompetencia teszi lehetővé, hogy a műszaki szakembert vezetőnek tekintsék egy üzleti területen.

„Elvárás, hogy mind az öt kompetencia egyetlen szerepkörben vagy pozícióban jelenjen meg, ez az informatikai igazgató (CIO) vagy a legmagasabb rangú technológiai vezető. Érdemes megfontolni a szerepek és a felelőségek szétosztását egy összehangolt vezetői csapatban: ezáltal egy digitális igazgató (Chief Digital Officer) a szervezeti átalakításra, míg az adatkezelési igazgató (Chief Data Officer) az adatok bevételszerzési képességére összpontosíthat. Ideális esetben az informatikai igazgatók (CIO) és a technológiai vezetők segítenek a menedzsmentnek (C-suite), hogy a lehető legjobban kihasználja ezt a mátrix-szerűen koordinált technológiai vezetői csapatot” – mondta Kiss Dániel, a Deloitte Magyarország technológiai tanácsadás üzletágának partnere.

AMIT MA EGY TECHNOLÓGIAI VEZETŐNEK FIGYELEMBE KELL VENNIE

Nyilvánvaló, hogy a technológiai vezetőkre nagyobb felelősség hárul, mint valaha – a megbízatások és elvárások folyamatosan bővülő listájával együtt azonban lehetőségek is nyílnak. A CIO-szerep már nem feltétlenül a technológiai alapú karrier csúcsa: az igazán képzett szakemberek előtt az út nyitva áll a COO és/vagy a CEO pozíciók felé. Felvirágozhat azon technológiai vezetők karrierje, akik ezt felismerik és szembeszállnak a pillanatnyi kihívásokkal:

Céltudatos vezetés: A sikeres technológiai vezetőknek erős céltudatosságot kell kialakítaniuk szervezetükben: a megkérdezett technológiai vezetők csaknem fele (47%) arról számolt be, hogy egy meggyőző kül-

detés, vízió és cél tette lehetővé számukra, hogy megtartsák a legjobb tehetségeket.

Lassan lépj, hogy gyorsan haladj: Időt kell szánni a szerepek tisztázására, korlátok kialakítására, hatékony döntési struktúrák létrehozására és robosztus felügyelet kialakítására. Az analógról digitális irányításra való áttérés megkövetelheti a gondolkodásmód váltását a kontrolltól az engedélyezés felé, a szűk keresztmetszetek felől az automatizált folyamatok felé és a súrlódástól a közös alkotás felé.

Felelőség a technológiai területen túl: Ma-napság a technológia hatása messze túlmutat az IT-n, ezért a technológiai vezetők szerepének és felelőségének ugyanolyan szintre kell fejlődnie, mint az általuk irányított technológiának. Túl kell tekinteni az informatikai részlegen. Az értékteremtés néha csak a siker fele, ennek az értéknek a keretezése, marketingje és hatékony kommunikálása szintén kulcsfontosságú.

Multimodális szállítás: Évtizedeken keresztül a monolitikus működési modellek (tervezés, fejlesztés, üzemeltetés) működtek a technológiai vezetők számára. Mostantól több menedzsment és technológiai lehetőség áll rendelkezésre: agilis vagy waterfall, termék-vagy projektalapú, on-prem vagy felhő, közösen alkotott vagy sem. A szigorú, felülről lefelé irányuló szervezeti struktúra akadályozhatja az innovációt és a szállítási sebességet, ugyanakkor a tisztán alulról felfelé irányuló megközelítés akadályozhatja a tanulást, az újrahazsnálatot vagy a skálázhatóságot. A vezetőknek alkalmazkodó működési modelleket kell adaptálniuk, amelyek folyamatosan fejlődnek, hogy megfeleljenek az új munkamódszereknek és az üzleti teljesítménynek.

Vállalati transzformáció helyett transzformatív vezetés: A technológiai vezetőknek egyrészt irányítani kell az üzleti transzformációt, másrészt közben megőrizni az infrastruktúra integritását is, amely mindezt lehetővé teszi. Kapacitást és képességet kell építeni az egész vállalatban belül, hogy a munkatársak folyamatosan tudjanak alkalmazkodni a változásokhoz. Ehhez ki kell használni a tágabb ökoszisztéma előnyeit, vagy házon belüli szövetségeket kell létrehozni, melyek segítenek megszerezni a szükséges finanszírozást és erőforrásokat. Saját előmenetelükkel a technológiai vezetők segíthetik saját munkatársaikat is felemelni, ezáltal nemcsak átalakítják és újraépítik szervezeteiket, hanem önmagukat is átalakítják.

Deloitte Magyarország

„A technológiai vezető végül nem azáltal lesz felkészülve feladata új kihívásaira, hogy a műszaki követelményeket teljesíti. A ma és a holnap nagy technológiai vezetői képesek elképzelni, hogyan használják ki mind az öt kompetenciát, melyek meghatározzák a vállalat sikerét. Röviden összefoglalva tehát, ezek a döntéshozók nemcsak egy kiemelkedő csapat, hanem egy kiemelkedő szervezet vezetésére is méltónak bizonyulhatnak. Ezért hisszük, hogy napjaink legjobb technológiai vezetőiből kiemelkedő vezérigazgatók válhatnak – tette hozzá Füzési Krisztián, a Deloitte Magyarország technológiai tanácsadás üzletágának tanácsadója.

A befektetők egyre inkább figyelnek a fenntarthatósági szempontokra

A KPMG kutatása szerint a nemzetközi befektetésekhez kapcsolódó döntéseknél már egyre inkább beépítik a fenntarthatósági szempontokat. A felmérés szerint a válaszadók több mint fele számolt be arról, hogy az ESG átvilágítás során tett lényeges megállapítások miatt törölték az ügyleteket, sőt a befektetők közel kétharmada akár jelentős felárat is fizetne az ESG prioritásainak megfelelően működő vállalatokért.

Bár Magyarországon még csak most készítik az első ESG jelentéseiket a nagyvállalatok – közülük is elsősorban a tőzsdei cégek – a globális piacon már kifejezetten ESG fókuszú átvilágítást végeznek cégek adás-vételi ügyleteinél. A KPMG megfigyelése szerint azoknak, akik nemzetközi befektetőket keresnek, tudatosan fel kell készülniük idehaza is az ESG szempontok alapján is fenntartható vállalat kialakítására.

A tanulmányhoz a KPMG 200 amerikai ESG-szakembert kérdezett meg, köztük vállalati befektetőket, pénzügyi befektetőket és fúziók finanszírozására specializálódott cégeket.

A KPMG kutatása szerint a szakemberek csaknem háromnegyede (74%) már beépítette az ESG szempontokat az M&A menetrendjébe, és a válaszadók 46%-a az ESG kockázatokat jelölte meg az átvilágítás elvégzésének legfőbb okaként, második ok a befektetők által támasztott elvárások (19%), és ezt követte a szabályozási követelményekre való felkészülés (14%).

„Beért az a néhány éve hajtogatott jóslatunk, miszerint az ESG szempontokat nem csupán egzotikumként, hanem stratégiai tényezőként kell tekinteni. A vállalatok és a befektetők globális szinten már egyre inkább beépítik az ESG szempontokat az M&A stratégiáikba, nemcsak azért, mert ez a helyes és felelősségteljes dolog, hanem az ESG értékbefolyásoló hatása miatt is” – emelte ki Simonyi Tamás, a KPMG szenior igazgatója.

A kutatás az ESG átvilágítási folyamat során tett megállapítások lehetséges következményeit is vizsgálta. A válaszadók több mint fele jelezte, hogy az ESG-vel kapcsolatos negatív megállapítások megakadályozhatják az üzletkötést (51%), vagy további feltételeket eredményezhetnek (52%), 44% pedig azt mondta, hogy az értékelés értékcsökkenéshez

vezethet. A válaszadók 53%-a mondta, hogy az ESG átvilágítás lényeges kritikai megállapításai az ügyletek törléséhez vezettek, 42%-uk pedig azt mondta, hogy vételárcsökkentést eredményeztek. Bár a kedvezőtlen, lényeges megállapítások befolyásolták vagy törölték az üzleteket, a tanulmány azt is megállapította, hogy a befektetők több mint 60%-a hajlandó lenne prémiumot fizetni olyan esetekben, ahol magas a vállalat ESG-érettsége, illetve ha összhangban van a saját ESG-prioritásaikkal. Közülük minden harmadik szerint a prémium összege meghaladhatja az 5%-ot.

A KPMG kutatása azt mutatja, hogy az ESG átvilágítás gyakorisága várhatóan növekedni fog. A befektetők csaknem háromnegyede (72%) szerint a jövőben az ügyletek több mint 20%-ánál fognak ESG-átvilágítást végezni, míg az elmúlt két évben kicsivel több mint felük (56%) tette ezt, és több mint negyedük (27%) az ügyletek több mint 80%-ánál fog ESG-átvilágítást végezni, míg az elmúlt két évben csak 16%-uk tette ezt.

Az ESG-átvilágítást végző szakemberek előtt álló legfontosabb kihívások között a legtöbben (59%) a megbízható adatok hiányát nevezték meg a legnagyobb kihívásnak, és csaknem ugyanennyien (56%) beszámoltak arról is, hogy nehézséget jelentett az ESG-átvilágítás értelmes alkalmazási körének kiválasztása. A tapasztalatok szerint az érdekeltek nem értik eléggé, hogy mit jelent az ESG-átvilágítás, és nehezen számszerűsítik a megállapításokat.

„Ahogy a világ folyamatosan fejlődik, úgy változnak a vállalkozások elvárásai is. Legutóbbi ESG átvilágítási felmérésünk egy tagadhatatlan igazságot tár fel: a fenntartható gyakorlatok alkalmazása már nem csupán választási lehetőség, hanem az ellenálló képesség és a növekedés előfeltétele is” – mondta a KPMG szakértője.

A digitális piacokról szóló jogszabály alapján hat szolgáltatót kapuórré minősítettek

Az Európai Bizottság a szeptember 6-i döntésével első alkalommal minősített a digitális piacokról szóló jogszabály értelmében kapuórré hat szolgáltatót. Ezek az Alphabet, az Amazon, az Apple, a ByteDance, a Meta és a Microsoft. A minősítés összesen a kapuőrök 22 alapvető platformszolgáltatását érinti. A hat kapuőrnek hat hónap alatt biztosítania kell a digitális piacokról szóló jogszabály szerinti kötelezettségeknek való teljes körű megfelelést a minősítés tárgyát képező valamennyi alapvető platformszolgáltatása tekintetében.

A digitális piacokról szóló jogszabály értelmében az Európai Bizottság „kapuőrnek” minősítheti a digitális platformokat, ha azok fontos kapuként szolgálnak a vállalkozások és a fogyasztók között az alapvető platformszolgáltatások tekintetében. A minősítésről szóló szeptember 6-i döntést a Bizottság 45 napos felülvizsgálati eljárást követően hozta meg, miután az Alphabet, az Amazon, az Apple, a ByteDance, a Meta, a Microsoft és a Samsung potenciális kapuőri státuszra vonatkozó bejelentést tett.

Ezzel párhuzamosan a Bizottság négy piaci vizsgálatot indított a Microsoft és az Apple bejelentéseinek további értékelésére, mivel úgy ítélte meg, hogy a küszöbértékek teljesítése ellenére egyes alapvető platformszolgáltatásaik nem minősülnek kapunak:

- Microsoft: Bing, Edge és Microsoft Advertising
- Apple: iMessage

A digitális piacokról szóló jogszabály értelmében ezek a vizsgálatok annak megál-

apítására irányulnak, hogy a vállalatok által benyújtott ellenérvek kellően megalapozottak és igazolják a minősítés mellőzését a szóban forgó szolgáltatások esetében. A vizsgálatot legkésőbb 5 hónapon belül be kell fejezni.

Emellett a Bizottság további piaci vizsgálatot indított, amely azt mérlegeli, hogy az Apple iPadOS-t kapuőrnek kell-e minősíteni, bár nem éri el a küszöbértékeket. A digitális piacokról szóló jogszabály szerint a vizsgálatot legkésőbb 12 hónapon belül be kell fejezni.

A Bizottság továbbá arra a következtetésre jutott, hogy bár a Gmail, az Outlook.com és a Samsung Internet Browser elérik a kapuórré való minősítéshez a digitális piacokról szóló jogszabály szerint szükséges küszöbértékeket, az Alphabet, a Microsoft és a Samsung kellően megalapozott érveket nyújtott be arra vonatkozóan, hogy ezek a szolgáltatások nem minősülnek kapunak az adott alapvető platformszolgáltatások tekintetében. A Bizottság ezért úgy határozott, hogy nem minősíti alapvető platformszolgáltatásnak a Gmailt, az Outlook.comot és a Samsung Internet Browsert. Ebből következően a Samsung egyetlen alap-

A KAPUŐRNEK MINŐSÍTETT VÁLLALATOK

A Bizottság 2023. szeptember 6-án a következő vállalatokat minősítette kapuőrnek:

- Alphabet
- Amazon
- Apple
- ByteDance
- Meta
- Microsoft

EGYENLŐ VERSENYFELTÉTELEK

A digitális piacokról szóló jogszabály hozzájárul az egyenlő versenyfeltételek kialakításához az európai digitális piacon működő valamennyi vállalat számára, mivel nagyobb versenyt és nyitottságot eredményez a piacokon. E döntéssel azonosítottuk az első hat kapuört, amelyeknek tiszteletben kell tartaniuk a digitális piacokról szóló jogszabály által meghatározott új szabályokat – mondta *Didier Reynders* biztos.

vető platformszolgáltatás tekintetében sem minősül kapuörnek.

A KAPUŐR SZOLGÁLTATÓKRA VONATKOZÓ KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A kapuöröknek a minősítésüket követően hat hónap áll a rendelkezésükre, hogy biztosítsák a digitális piacokról szóló jogszabály szerinti előírásokat és tilalmakat tartalmazó teljes listának való megfelelést, és ezáltal több választási lehetőséget és nagyobb szabadságot biztosítsanak a kapuörök szolgáltatásainak végfelhasználói és üzleti felhasználói számára. Bizonyos kötelezettségek alkalmazása azonban már a minősítéssel egyidejűleg kezdetét veszi, mint például a bármely tervezett összefonódással kapcsolatosan a Bizottság tájékoztatására vonatkozó kötelezettség. A tényleges megfelelés biztosítása és bizonyítása a minősítéssel rendelkező vállalatok feladata. E célból 6 hónapon belül részletes megfelelési jelentést kell benyújtaniuk, amelyben kifejtik, hogy miként teljesítik a digitális piacokról szóló jogszabályban foglalt valamennyi kötelezettségüket.

A Bizottság nyomon fogja követni az említett kötelezettségek hatékony végrehajtását és betartását. Amennyiben egy kapuör nem tesz eleget a digitális piacokról szóló jogszabályban előírt kötelezettségeknek, a Bizottság a vállalat teljes világméretű forgalmának legfeljebb 10 %-át kitevő bírságot szabhat ki,

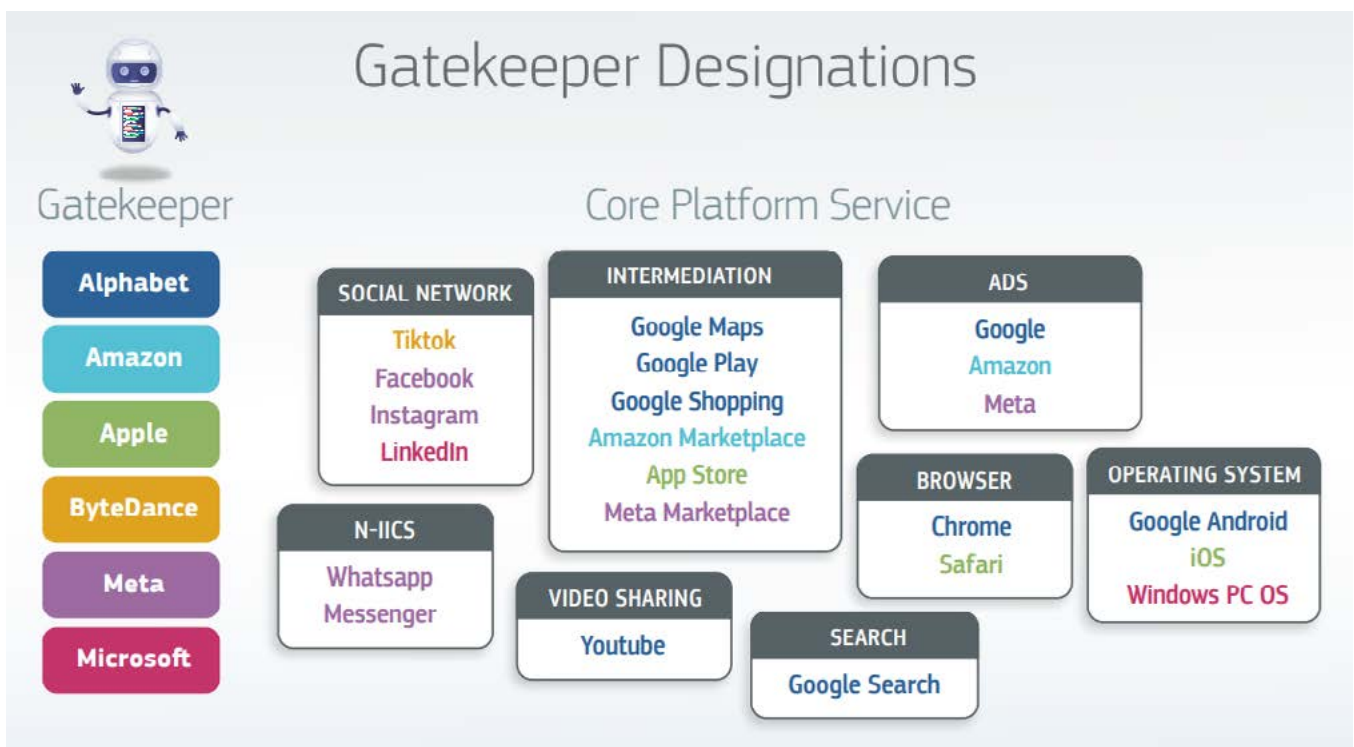
amely ismételt jogsértés esetén akár 20 %-ra is emelkedhet. Rendszeres jogsértések esetén a Bizottság felhatalmazással bír arra is, hogy további korrekciós intézkedéseket fogadjon el, például kötelezze a kapuört valamely üzleti tevékenysége vagy annak egy részének értékesítésére, vagy megtiltsa a kapuör számára, hogy a rendszeres meg nem feleléshez kapcsolódó további szolgáltatásokat vegyen igénybe.

A jövőben a digitális piacokról szóló jogszabály alapján további vállalatok is tehetnek bejelentést a Bizottságnak a releváns küszöbértékekre vonatkozó önértékelésük alapján. Ezzel összefüggésben a Bizottság konstruktív megbeszéléseket folytat valamennyi érintett vállalattal.

A SZABÁLYOZÁS CÉLJA

A digitális piacokról szóló jogszabály célja egyfelől annak megelőzése, hogy a kapuörök tisztességtelen feltételeket írjanak elő a vállalkozások és a végfelhasználók számára, másfelől a fontos digitális szolgáltatások nyitottságának biztosítása.

A Bizottság a digitális piacokról szóló jogszabályra irányuló javaslatával együtt 2020 decemberében előterjesztette a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabályra irányuló javaslatát is, a digitális kapuörként eljáró online platformok bizonyos magatartásai által az uniós egységes piacra gyakorolt negatív következmények kezelése céljából.

KIK A KAPUŐRÖK?

A kapuőrök olyan digitális platformok, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a belső piacra és fontos kapuként szolgálnak az üzleti felhasználók számára végfelhasználóik elérésében, továbbá amelyeknek a helyzete szilárd és tartós, illetve előre láthatólag szilárdra és tartóssá válik.

A 2022 novemberi óta hatályos és 2023 májusától alkalmazott, digitális piacokról szóló jogszabály célja, hogy versengő és tisztességes piacokat biztosítson a digitális ágazat vonatkozásában. Szabályozza a kapuőröket, vagyis a nagy online platformokat, amelyek fontos kapuként szolgálnak az üzleti felhasználók és a fogyasztók között, és amelyek pozíciója lehetővé teszi számukra, hogy szűk keresztmetszetet teremtsenek a digitális gazdaságban.

A digitális piacokról szóló jogszabályban felsorolt tíz alapvető platformszolgáltatás közül legalább egyet nyújtó vállalatokról vélelmezhető, hogy kapuőrök lehetnek, ha megfelelnek az alábbi felsorolt kritériumoknak. Ezen alapvető platformszolgáltatások a következők: online közvetítő szolgáltatások, például alkalmazás-áruházak, online keresőprogramok, közösségi hálózati szolgáltatások, egyes üzenetküldő szolgáltatások, videomegosztóplatform-szolgáltatások, virtuális aszisztensek, webböngészők, felhőszolgáltatások, operációs rendszerek, online piacok és hirdetési szolgáltatások. Egy vállalat több alapvető platformszolgáltatás tekintetében is minősülhet kapuőrnek.

Három fő mennyiségi kritérium alapján vélelmezhető, hogy egy vállalat a digitális piacokról szóló jogszabályban meghatározottak szerint kapuőr lehet:

1. Ha a vállalat elér egy bizonyos éves forgalmat az Európai Gazdasági Térségben, és legalább három uniós tagállamban nyújt alapvető platformszolgáltatást;
2. Ha a vállalat havonta több mint 45 millió, az Uniós területén letelepedett vagy ott tartózkodó aktív végfelhasználónak és évente több mint 10 000 aktív, az Uniós területén letelepedett üzleti felhasználónak nyújt alapvető platformszolgáltatást;
3. Ha a vállalat az elmúlt három évben megfelelt a második feltételnek.

A digitális piacokról szóló jogszabály egy sor konkrét kötelezettséget határoz meg, amelyeket a kapuőröknek teljesíteniük kell, például bizonyos, az előírások és tiltások listáján szereplő tiltott magatartásokat nem tanúsíthatnak.

A digitális piacokról szóló jogszabály arra is felhatalmazza a Bizottságot, hogy piaci vizsgálatokat végezzen a következő célokból:

- bizonyos vállalatok kapuőrnek történő minősítése minőségi okokból
- a kapuőrök kötelezettségeinek szükség esetén történő aktualizálása;
- korrekciós intézkedéseket kialakítása a digitális piacokról szóló jogszabály szabályainak rendszeres megsértése elleni küzdelem érdekében.

*Európai Bizottság
magyarországi képviselete*

ÚJ JÁTÉKSZABÁLYOK

Szélesebb választék áll a fogyasztók rendelkezésére, a kisebb versenytársaknak pedig kevesebb akadállyal kell szembenézniük: a digitális piacokról szóló jogszabály megnyitja a kapukat az internet felé. A minősítésről szóló döntésnek köszönhetően végre korlátok közé szorítjuk a hat kapuőr gazdasági erejét, szélesebb választékot biztosítunk a fogyasztók részére és új lehetőségeket teremtünk a kisebb innovatív technológiai vállalatok számára, többek között az átjárhatóság, a közvetlen telepítés, a valós idejű adathordozhatóság és a méltányosság révén. Eljött az ideje, hogy Európa előre meghatározza a játékszabályokat annak érdekében, hogy a digitális piacok tisztességesek és nyitottak legyenek - magyarázta a szabályozást *Thierry Breton*, a belső piacért felelős biztos.

Az EU intézkedéseket javasolt a digitális jogosultságok határon átnyúló alkalmazásának elősegítésére

Az Európai Bizottság intézkedéseket javasolt, hogy a személyes jogosultságokat rögzítő digitális eszközök jobb kihasználása révén csökkenjenek az adminisztratív terhek, gyorsabbá és egyszerűbbé váljon a szociális szolgáltatásokhoz a határokon átnyúló hozzáférés a tagállamok közötti letelepedés és a munkavállalás megkönnyítésére.

Az uniós bizottság szeptember 6-i közleménye szerint, elfogadása esetén a jogszabály megkönnyíti az európaiak számára, hogy külföldön éljenek, dolgozzanak és utazzanak, a vállalkozások számára, hogy más uniós országokban folytassanak üzleti tevé-

kenységet, a nemzeti közigazgatások számára pedig a szociális biztonság határon átnyúló koordinálását.

A cél elérése érdekében az uniós bizottság arra kéri a tagállamokat, hogy gyorsítsák fel a szociális biztonságra vonatkozó információk

elektronikus adatszeréjének (EESSI) nemzeti szintű végrehajtását. Bővítsék a teljes mértékben online lebonyolítható eljárások számát a szociális rendszerek koordinálása terén annak érdekében, hogy még könnyebbé váljon az érintettek számára a külföldre költözés és a külföldi munkavállalás, és gyorsan igénybe tudják venni mindazon ellátásokat, amelyekre jogosultak. A bizottság továbbá azt szeretné, ha tagállamok részt vennének az európai társadalombiztosítási kártyával (ESSPASS) kapcsolatos kísérleti tevékenységekben, amelyek azt vizsgálják, hogyan lehetne egyszerűsíteni az európaiak társadalombiztosítási jogosultságait igazoló okmányok határokon átnyúló kiadását és ellenőrzését – ismerteti az MTI a közleményt.

Az uniós bizottság továbbá a jogosultsági okmányokat – például az európai egészségbiztosítási kártyát – tartalmazó európai digitális személyiadat-tárcák (EUDI-tárcák) bevezetését sürgeti, amely megkönnyíti a szociális intézmények, a munkaügyi felügyelőségek és az egészségügyi szolgáltatók számára ezen

okmányok azonnali ellenőrzését. Az Európai Bizottság felkérte az Európai Parlamentet és az Európai Unió Tanácsát, hogy hagyják jóvá a javaslatot, és felszólította a tagállamokat, hogy működjenek együtt az intézkedések végrehajtásában.

Lezárult az EIT tőkeemelése

Az EIT InnoEnergy 140 millió euró értékben zártkörű részvénykibocsátást hajtott végre, hogy a befolyó tőkéből a zöldenergia ipari innovációjának felgyorsításába fektessen.

A zártkörű kibocsátás megerősíti az EIT InnoEnergy szerepét abban, hogy az Európai Unió a világon elsőként 2050-re elérje karbonsemlegességi céljait. A tőkeemelésben nagy európai bankok, pénzügyi szolgáltatók, energetikai és ipari vállalatok vettek részt.

A 2010-ben, az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT) támogatásával létrehozott EIT InnoEnergy célja, hogy befektetéseivel elősegítse az európai energiaszektor fenntarthatóbbá tételét és versenyképesebbé válását az innováció és az oktatás összekapcsolásával. Befektetési döntéseiben a korai fázisban lévő, a nagy beruházás igényű, innovatív technológiákra, és a tiszta technológiákat képviselő cégekre koncentrálnak.

Az Európában és a világban felgyorsult energetikai átállás, valamint a nyugati világ fokozott újraparaszási törekvései egyedülálló lehetőségeket teremtenek az EIT InnoEnergy, portfólióvállalatai és megbízható ökoszisztéma-partnerei számára – idézte az MTI Marcin Wasilewskit, az EIT InnoEnergy Central Europe vezérigazgatóját.

Az EIT InnoEnergy jelenleg 200 vállalatból álló portfólióval rendelkezik, amelyek közül három unikornis – több mint egymilliárd dollár értékű vállalat, – amelyek eddig 9,7 milliárd euró befektetést vonzottak. A társaságok együttes árbevétele az évtized végére elérheti a 110 milliárd eurót és 2030-ra 2,1 gigatonnaival csökkenhetik széndioxid kibocsátásokat – ismerteti a tőkeemelésről szóló közleményt az MTI.

Egy magyar mérnök nemzetközi karrierrel

Bánó 1878-ban szerzett gépészmérnöki diplomát a Zürichi Műegyetemen. Rendkívül részletesen számol be arról a gazdag, sokszínű gépészmérnöki pályafutásról, amely párját ritkítja a magyar mérnöksorsok vonatkozásában. Elbeszélését személyes és családi vonatkozású történések, információk is tarkítják. Mindezekből nem csak egy kiváló mérnökember és a hozzá hasonló kortárs magyar értelmiségiek sorsa rajzolódik ki, kézzelfogható közelségből szemlélhetjük azt a bámulatos technikai fejlődést is, amely Magyarországot egykor sok tekintetben az európai élvonalba emelte – olvasható a könyv bevezetőjében.

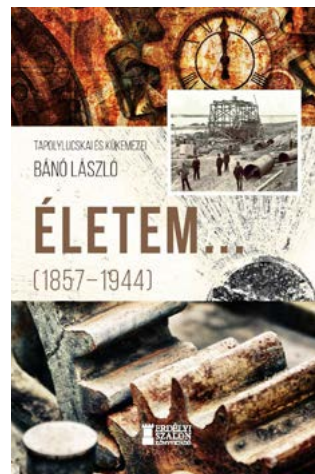
Hatalmas munkásságából érdemes kiemelni: Az 1895–96-ban megépített, akkor technikai újdonságnak számító, Szombathelyt, Sárvárt, majd Sopront elektromos árammal ellátó ikervári vízierőművet. Vezette a Röck-gyár szerkesztési osztályát, majd a Ganz és Társa gépgyár főmérnöke. („10-12 mérnök állt a vezetésem alatt, s az összes művezetők.” írja a visszaemlékezés, s hogy a gyár elküldte a párizsi világkiállításra, onnan Angliába, tanulmányútra.) Irányította a budai Ganz-gyár építését. Hét évig ismét a Röck-gyárban, műszaki igazgató.

Tervei szerint készültek – többek között – a fűzfői lóporgyár, a Budapesti Egyetemi Klinikák, az Operaház, a Beszkárt, a Szent János Kórház, a Nemzeti Színház, a salgótarjáni és a dorogi szénbányák, valamint a debreceni klinikák gépészeti és fűtési berendezései.

Rendkívüli kapcsolatteremtő képességével, segítőkész stílusával nagyon sok barátot szerzett. Legtöbbjük nevét ma már utca névtáblák őrzik.” (Felsorolásukban Magyarország gazdaság és technikatörténetében máig világító nevek sorakoznak. Idézetek a szöveget sajtó alá rendező Bánó Attila Bevezetéséből.)

Chappon Miklós, az Épületgépészeti Múzeum igazgatója előszavából:

„1857-ben született. Apja földbirtokos, országgyűlési képviselő, a magyar képviselőház alelnöke volt. Nagyon sokoldalú gépészmérnök lett. Tudása és tapasztalatai a mezőgazdaságtól az energetikán keresztül az épületgépészig terjedtek. Nyughatatlan tudásvágyát jellemzi, hogy általában 2-4 évnél több időt nem töltött el egy helyen. Amikor úgy gondolta, ott már mindent megtanult, tovább indult új ismereteket szerez-

Bánó László:

ÉLETEM
(1857–1944)

Erdélyi Szalon Kiadó, 2022

ni. Jó érzéssel látta meg az adott berendezések gyenge pontjait, talált ki ezek helyett jobbakat, melyeket ezután szabadalmaztatott is. Nagyon precíz műszaki megoldásokat dolgozott ki, mindig a jobbítás, a továbbfejlesztés igényével.

Tanulmányútjainak se szeri, se száma Davostól Párizson keresztül Chicagóig. Kíváncsi volt, hogy milyen műszaki újdonságokkal találkozhat. Mindenre nyitott volt. Sok esetben megelőzte korát.

Az ilyen írásbeli örökség közzététele valódi értékmentés! Mindenkinek ajánlom e tartalmas történelmi visszatekintés elolvasását! Ez igazi élmény!”

Pár apró, jellemző részlet a Szakmai kezdetek – amerikai tanulmány-útjából: Először a Pennsylvania Ironwerk nél kapott állást, a nagy vas-gyár és hengermű hídyszerkesztési osztályán. „Csak addig maradtam, amíg úgy, ahogy megtanultam angolul.” Következett az USA akkor legnagyobb arató gépgyára. „Itt a szerkesztési osztályra tettek” s mérnöki diplomával eleinte alantasabb munkát végzett, hogy ott lehessen, s tanulmányozhassa a sokrétű gyártási folyamatokat. „Miután a McCormick gyárban – nézetem szerint – elég tapasztalatot szereztem, elhagytam a gyárat.” és egy nagy gazdasági gépgyárban helyezkedett el. „Napszámossnak vették csak fel a modell asztalosműhelybe”, de egy hónap múlva már a szerkesztésen dolgozott. „Bármilyen gépészeti számításra volt szükség, azt mind nekem kellett végezniem.”

Örökre mérnök: „1939 végén és 1940 elején, nem lévén sok dolgom, neki ültem, hogyan lehetne a vízcsöves kazánokon javítani, azok hatásfokát növelni. Hosszas tanulmányozás és tervezés után rájöttem, hogy igen egyszerű módon lehet.” – 83 évesen!

Dr. Osman Péter

Önsegítő könyv az időskori sikerekhez

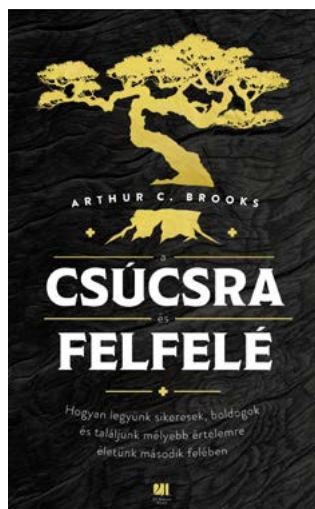
Fiatalon sikeres emberek nagy félelme, mi lesz, ha a kora a képességeik hanyatlani kezdenek. Brooks válasza: „Hogy a csúcsról felfelé haladjunk tovább, új életvezetési készségeket kell elsajátítanunk.”, a változó képességeinknek megfelelő új pályán érjük el új sikereket! Önsegítő könyvek garmada születik, kiaknázni a természetes keresletet, ám nagy részük csak bővli, ami rontja a bizalmat az egész műfaj iránt. Ezt a könyvet először szerzője kiléte teszi bizalomgerjesztővé, amint pedig olvasni kezdjük, világosan érződik a benne megjelenő valódi tudás és bölcsesség, s a szerző széles szakmai és kulturális tájékozottsága.

Brooks-ról a Harvard Business School honlapjáról: „A Harvard Kennedy School Practice of Public Leadership professzora, s a Harvard Business School Management Practice professzora. Rovata van a The Atlantic magazinban, hetente ír a „Hogyan építsünk egy életet” témáról. 12 könyve jelent meg, e mostani 2022-ben #1 New York Times bestseller lett.”

A Harvard Business School recenziójából: „Csúf valóság, hogy minél nagyobbak az eredményeink és a kötődésünk hozzájuk, annál inkább megérezzük a hanyatlásunkat, és annál fájdalmasabb is annak bekövetkezése. Mit tehetünk, a jelenből indulva, hogy az idősebb éveinket a boldogság, az új célok, és igen, a siker korává tegyük magunknak? Karrierje csúcán, 50 évesen Brooks elindult egy hétéves utazásra, hogy felfedezze, miként alakíthatja a jövőjét a fogyatkozó képességek feletti csalódottság helyett lehetőséggé a fejlődésre. E könyv ennek az eredménye, egy gyakorlati útmutató a hátralévő évekre.

Merítve a társadalomtudományokból, filozófiából, életrajzokból, teológiából és a keleti bölcsesletről – amely sokkal gazdagabb tára az idős kor kezeléséhez kellő gondolkodásnak, mint a modern nyugati –, valamint hétköznapi emberek tucatjaival készített interjúkból, Brooks megmutatja, hogy bőven elérhető az igazán sikeres élet. (Mindezekkel könyve a bölcs eszmék nagyon gazdag és sokrétű kincsesládája). Olvassa el e könyvet, és egyre erősebb lehet!”

Business Insider: „A könyv rámutat, hogy a függőséggel felérő kötődés a töretlen teljesít-

Arthur C. Brooks:

A CSÚCSRA ÉS FELFELÉ
Hogyan legyünk sikeresek, boldogok, és találjunk mélyebb értelemre életünk második felében?

21. Század Kiadó, 2023

ményhez végül csalódottságra vezet. A drogfüggéshez hasonlóan, az egymásra következő sikerek egyre rövidebb elégedettséget hoznak, ez pedig mind nagyobb tettekre sarkal, miközben azok elérésének képessége hanyatlal az életkorral. (*Ronda és mind gyilkosabb mókuskerek!* – OP)

Valójában ez egy önsegítő könyv. Szerinte a megmenekülésünk abban rejlik, hogy a képességeinket az intelligencia két összetevője adja. Hanyatlásunk leginkább az ún. folyékony intelligenciánk zsugorodásához kötődik. Brooks idézetével „ez az érvelés, a rugalmas gondolkodás és az új problémák megoldásának képességét biztosítja, s nevezik nyers intelligenciának is”. A jó hír, hogy létezik a másik fontos tényező, a kristályos intelligencia – Brooks magyarázatában „a múltban megszerzett tudás hasznosításának képessége” –, amely ténylegesen növekszik az életkorral. Így az út a megmeneküléshez, hogy a folyékony intelligenciát igénylő tevékenységekről – amelyeket a nagyratörők túlnyomó részt előnyben részesítenek – át kell állnunk olyanokra, amelyek a jól kifejlesztett kristályos intelligencia hasznait aknazzák ki.

Brooks meg is ette, amit főzött ezzel az útmutatójával: 55 évesen lemondott nagyhatalmú állásáról, az American Enterprise Institute elnöki posztjáról.”

(Ezen ismertető idézetei abból a recenzióból származnak, melyet Jonathan A. Knee a Columbia Business School professzora, a magát piacvezetőnek nevező Evercore globális független befektetési bank főtanácsadója írt.)

Dr. Osman Péter